

Orientats cap al Sol que neix

Carta de l'Abat General Ocist per al Nadal 2017

Estimats,
mentre ens apropem a la celebració del Nadal del Senyor, repasso amb agraïment la intensitat de l'any transcorregut i les nombroses trobades amb les vostres comunitats. No oblidó tampoc tantes situacions crítiques i dramàtiques que he compartit amb vosaltres. Situacions personals, comunitàries, eclesials, socials, polítiques, enmig de les quals ens podem sentir a voltes com perduts i desorientats. Per això no poques vegades m'he aturat a meditar sobre el tema de la desorientació, això és sobre aquella condició que fa que hom no sigui capaç de discernir la direcció justa del camí a seguir. Aquest estat de desorientació és avui una condició cultural, aprofitada sovint pel qui cerca un poder fàcil.

Quan un poble ja no sap cap a on anar esdevé presa fàcil del qui proclama que la direcció justa és seguir-lo a ell. Els dictadors, sigui quina sigui llur ideologia, són sempre persones que reïxen a orientar les multituds cap a ells mateixos. Sant Benet ens hi posa en guàrdia: cadascun de nosaltres, en el petit món de la seva comunitat o de la seva família, o en el seu àmbit de treball i de responsabilitat, pot caure en la mateixa lògica i convertir-se en un «tirà» del qui té al voltant (cf. RB 27,6; 65,2).

O Oriens!

El cristianisme és la resposta a aquesta condició de desorientació inherent al cor de l'home i a tota la societat. Des de la seva primera aparició a la menjadora de Betlem, Jesucrist orienta el camí dels homes. Ho cantem solemnement en l'antífona «*O Oriens!*» de la litúrgia del 21 de desembre:

*O Orient,
esplendor de la llum eterna
i sol de justícia;
vine, il·lumina
els qui viuen a la fosca,
al país tenebrós.*

El verb «orientar» deriva directament del terme orient, que és el punt geogràfic per on surt el sol. El significat primigeni d'«orient» està lligat al verb *oriri*, és a dir, «néixer, aixecar-se, sortir». El sol és l'*oriens* en sentit propi, perquè és l'astre que surt, que s'aixeca. La sortida del sol orienta tot el món, orienta el dia amb la seva llum. La natura mateixa de l'univers educa simbòlicament l'home a orientar-se, a començar i a viure el nou dia sabent quina és la direcció del camí. La sortida del sol orienta el temps i l'espai de la jornada fins al capvespre. I la jornada que transcorre entre la sortida del sol i la seva posta és símbol de la vida humana, que transcorre entre el naixement i la mort. És entre aquests dos pols que la vida ha de tenir un sentit, una direcció, i per tant té necessitat de ser orientada.

El naixement de Jesús, l'adveniment del Déu que es fa home, s'ha revelat com el naixement d'una llum capaç d'orientar la vida de tot ésser humà i de tot poble. D'orientar-lo no cap a la mort, cap a la posta, sinó cap a una plenitud de vida que l'home tot sol no podrà mai obtenir. Els pastors cridats a visitar Jesús tot just nat, o els Mags vinguts a adorar-lo orientant-se seguint un astre aparegut misteriosament en el moment del seu naixement, donen testimoni que Crist, des de la seva primera aparició en el món humà, és la llum que orienta la vida, que dona a la vida la seva direcció autèntica, el seu sentit. Qui s'orienta segons Jesús, troba en ell l'orientació de tota la seva vida. Els Mags tornen a casa «per un altre camí» (Mt 2,12), que ja no obeeix als desitjos d'Herodes, ans ve determinat per l'Infant que acaben de trobar. L'ancià Simeó va viure tota la vida al Temple orientat vers l'encontre amb Jesús, i quan aquest encontre té lloc, quan «la llum que es revela a les nacions» (Lc 2,32) ve a il·luminar la seva vida, fins i tot el camí cap a la mort esdevé per a ell un «anar-se'n en pau» vers el destí de vida eterna revelat per la presència de Crist (cf. Lc 2,29).

Tota autèntica trobada amb Jesús dona sentit a la vida, orienta la vida en la seva veritat i bellesa.

Sortir del caos

Abans que Jesús neixi en la vida de les persones i de les comunitats, s'està sempre en una situació de caos, de confusió. Abans de trobar el Senyor, Llum del món, el cor, la vida, les idees, les relacions, tot és confús. Pensem només en la confusió de pensaments i de sentiments en què es trobaven els deixebles d'Emmaús, o en la confusió moral i relacional de la Samaritana, en la confusió espiritual i mental dels endimoniats, o pensem encara en la confusió que l'ambició de ser el més gran o la manca de fe creaven en el grup dels apòstols. Tots, abans de trobar-se amb Crist, estan desorientats, no saben on anar, també i sobretot quan es creuen estar en el camí just, com els fariseus, com Saule de Tars.

És important saber reconèixer que aquesta confusió també és present en nosaltres, en les nostres comunitats. No pensem però que aquest sentiment de desorientació sigui necessàriament negatiu. Sovint aquest sentiment brolla simplement de la realitat en què

ens trobem. Tantes comunitats estan desorientades per la fragilitat dels seus membres, a causa de l'edat avançada i la manca de vocacions. Altres vegades és la confusió de la societat, la situació política i econòmica d'un país, que ens provoca confusió i sentit de desorientació. La desorientació pot venir també per contagi d'un únic membre a tota la comunitat, per exemple quan algú està passant una forta crisi, o deixa la comunitat, o viu una greu infidelitat a la vocació comuna.

També quan tot va bé, pot resultar fins i tot positiu que una persona o una comunitat passin moments en què cal reorientar-nos, ja que això vol dir que estem en camí, que avancem. El qui sempre està assegut o jaient no se sentirà mai desorientat, però no es mou, no camina.

En totes les situacions, quan tenim necessitat de sortir de la confusió, de retrobar la direcció del camí de la vida, és important que això s'esdevingui no girant-nos cap a nosaltres mateixos, o a guies mundanes, sinó, com cantem cada dia en el Benedictus, «al sol que neix per il·luminar els qui viuen a la fosca, a les ombres de la mort», l'únic que sap i pot «guiar els nostres passos per camins de pau» (Lc 1,78-79).

Des dels primers segles, l'orientació vers l'Est de les esglésies va educar a viure la pregària com un recuperar la direcció justa de la vida. Crist ha de tornar de l'orient. Crist ja ve de l'orient, com el sol que surt cada matí, després de cada nit, també després de les nits espirituals en què perdem la direcció de la vida. Ens caldrà pregar sempre per tornar a redirigir i donar sentit a la vida, a les coses que ens passen, a les situacions en què ens trobem, i perquè aquesta direcció i aquest sentit siguin el mateix Crist, la seva presència, el seu venir a trobar-nos, el seu caminar amb nosaltres. Quan no preguem així, ens adonem que en nosaltres i al voltant nostre augmenta la confusió, un desordre que omple la vida de tristesa. La pregària no treu la fatiga, el sofriment, la fragilitat, però permet que tot això tingui un sentit, una direcció, un ordre, generant l'alegria de la pau.

És el Senyor!

No és la pregària en ella mateixa allò que orienta la vida. Preguar vol dir mirar cap a orient per veure la sortida del sol. És la sortida del sol, la seva manifestació, la seva llum, la seva escalfor, el que ens allibera de la confusió de les tenebres i de l'ombra de la mort. La pregària canvia la vida quan s'adreça a la presència de Crist que surt per nosaltres.

Quan ens trobem confrontats als problemes i a les dificultats de les persones i de la comunitat, quant de temps perdem buscant solucions o prenent canvis sense començar per adreçar-nos a Crist, que va venir, va morir i va ressuscitar per manifestar-se en tota possible situació humana i donar-li un nou sentit i un nou destí! Les solucions vindran, i també els canvis, però ja no seran obra nostra sinó més aviat el reflex en nosaltres i al voltant nostre d'una llum que ens ha obert els ulls.

Com s'esdevé la presència lluminosa de Crist en la nostra vida?

Quan meditem l'Evangelí ens adonem que molt rarament el Senyor es manifesta com un llampec. La manifestació de Crist és quasi sempre com la sortida del sol, com l'aurora que va anunciant i evidenciant progressivament la font del seu esplendor.

Com aquell matí en què Pere i alguns deixebles havien sortit a pescar i no havien aconseguit res, tot i haver-s'hi escarrassat tota la nit. I Jesús ressuscitat se'ls apareix talment com una aurora: «Quan va despuntar el dia, Jesús es presentà a la riba del llac, però els deixebles no sabien que era ell» (Jn 21,4). I davant llur decepció i confusió per no haver pescat res, Jesús els orienta, els indica com actuar perquè llur vida pugui esdevenir fecunda, útil, feliç: «“Tireu la xarxa a la dreta de la barca i trobareu peix”. Tiraren, doncs, la xarxa i no podien estirar-la de tants peixos com hi havia» (Jn 21,6). I al mateix temps l'apòstol Joan reconeix que aquesta presència que surt com el sol i orienta la vida vers la seva plenitud és el Ressuscitat: «Llavors aquell deixeble que Jesús estimava diu a Pere: “És el Senyor!”» (Jn 21,7). Tots veuen i experimenten aquella Presència que es manifesta sempre amb més intensitat, però només un de sol reconeix Jesús, i comunica aquest reconeixement al company que té més a prop. I mentre s'esdevé la presència lluminosa de Crist, se'n difon també el reconeixement, com si Joan hagués encès una candela en el foc pasqual i n'hagués transmès la flama a Pere i als altres. I així es retroben tots al seu voltant, en silenci, alegres, amb el cor ple d'adoració i d'afecte envers el Senyor. «Cap dels deixebles no gosava preguntar-li: “Qui ets, tu?”, perquè sabien que era el Senyor. Jesús s'acostà, prengué el pa i els el donava. Igualment va fer amb el peix» (Jn 21,12-13).

Aquesta esplèndida escena, plena de tendresa i d'amistat, no caldria reproduir-la també entre nosaltres? No hauria de ser per a les nostres comunitats un esdeveniment quotidià, eucarístic? Si això no passa, quin sentit tindria viure junts, treballar junts, com els apòstols pescadors, pregar junts, menjar junts? I, sobretot, quin sentit tindria compartir les fatigues, els fracassos, l'afebliment de les nostres forces, dels nostres mitjans humans? «Jesús els digué: “Nois, no teniu res per a menjar?” Li respongueren: “No!”» (Jn 21,5). És com si quan Jesús ve per recollir el fruit de les nostres fatigues, restéssim tancats en el «No!», el «No!» que es limita a constatar el nostre límit sense desitjar res més, sense demanar res més.

L'absurd d'aquest tancament és que ja no demanem ni desitgem res més fins i tot en presència del «més» infinit que ens és donat, que ens mira, que ens parla, que ens desitja. El sol ja ha sortit i nosaltres acluquem els ulls per viure en la nit.

Els ulls de la fe

El Senyor ha sortit ja en la nostra vida, en la vida del món. Quan els pastors i els Mags són convocats a Betlem, Jesús ja ha nascut. I tots els deixebles testimonis de la Resurrecció han obert ja els ulls per reconèixer la Presència que ja havia sortit del sepulcre, que Maria Magdalena ja havia vist, prenent-lo per l'hortolà, que ja caminava feia hores amb ells camí d'Emmaús, una Presència que era ja vora el llac mirant-los, cridant-los, esperant-los.

La presència de Jesús no és creada, ans sempre reconeguda pel do de la fe. I la fe és com els ulls: hi veuen no perquè creïn ells la llum, sinó obrint-s'hi i acollint-la com un do. La fe sempre és obrir els ulls per reconèixer, en el do de l'Esperit, la llum de la presència de Déu en Crist.

Per això Jesús renya els deixebles només quan no tenen fe, perquè no són capaços d'obrir els ulls a una llum que ja els ha estat donada. Res no entristeix tan Jesús com aquest tancament dels nostres ulls davant l'esplendor de la seva presència. Per això Jesús plorà sobre Jerusalem: «Quan Jesús va ser prop de Jerusalem i veié la ciutat, arrencà a plorar per ella i digué: "Tant de bo que en el dia d'avui també tu haguessis reconegut allò que et porta la pau! (...) No has sabut reconèixer el temps en què eres visitada"» (Lc 19,41-44)

No s'és mai fidel o infidel a alguna cosa, sinó a algú. L'esplendor de la fidelitat de tants monjos i monges ancians no es pot mesurar ni en anys, ni en obres, sinó en la frescor del seu continuar enamorats de Crist. I quan algú se'n va, fins i tot els més joves, no és quasi mai per una infidelitat greu sinó més aviat per no haver sabut o pogut obrir els ulls a la llum de la presència de Crist, l'única que pot donar sentit a tota vocació, també a les nostres fragilitats humanes en la manera de viure-la.

Recentrar-nos i reorientar-nos vers la presència del Senyor, viure en funció d'aquesta presència en la quotidianitat de les relacions i dels gestos, és la gran obra de la vida cristiana, una obra que per als monjos i les monges hauria de ser privilegiada. La nostra missió en l'Església, sigui el que sigui el que fem, és estar orientats a Crist que ve enmig nostre per «guiar els nostres passos per camins de pau» (Lc 1,79), la pau per a nosaltres, la pau per a tots, la pau de la comunió amb el Pare en l'Esperit Sant en Crist Redemptor de tota la humanitat. Només així la nostra fe i la nostra vocació podran ser significatives per al món, perquè li podran transmetre el seu propi significat i el significat de tota realitat. Una sola persona que visqui amb el cor orientat a Crist i per Crist pot transformar el caos en una realitat ordenada al seu fi, encara que el món continuï sense adonar-se'n.

Precisament per això Déu ha posat l'Església en el món, com canta el salm 88: «Feliç el poble que t'aclama, Senyor, caminarà a la llum de la teva mirada» (Sl 88,16). Ho som aquest poble? I el nostre Orde, ho són les nostres comunitats aquest poble sortós, feliç perquè camina a la llum del Rostre que se'ns ha revelat en el Misteri, Jesucrist el Senyor?

Reorientar-nos a Crist

Si sovint ens sentim perduts, desorientats, fins i tot seguint la nostra vocació i en les nostres comunitats, si algunes situacions ens pertorben i ens omplen d'indecisió sobre el camí a seguir, o ens tempten a aturar-nos o a tornar enrere, és perquè no som prou amatents a conservar l'orientació de la nostra vida vers Crist, no mirem prou, ni personalment ni comunitàriament, el Sol que neix per guiar els nostres passos. Tenim la

pretensió i la presumpció, o tal volta senzillament la lleugeresa, de poder orientar-nos en la vida sense orientar-nos vers Jesús. Creiem que podrem establir els punts cardinals de la nostra existència sense mirar el punt per on surt el sol. Per això no és rar veure persones o comunitats convençudes d'anar pel bon camí quan, de fet, van en la direcció oposada. Qui no mira el sol que surt per l'Est no pot estar segur d'anar cap al Nord, o cap al Sud, o cap a l'Oest.

Però, com podem deixar-nos orientar per la presència de Crist que surt per nosaltres? Bastaria llegir i meditar atentament, aplicant-la a la nostra vida i situació, la Regla de sant Benet per aprendre a viure aquesta capacitat d'orientació, que és la saviesa cristiana. Tota la tradició de l'Església i el magisteri que l'actualitza avui ens són donats per a això.

Veient la situació i la necessitat de les nostres comunitats, i no tan sols de les nostres, em sembla important subratllar dos punts.

En silenci fixar la mirada en Jesús

Cal recuperar en primer lloc la consciència que només Crist és el veritable Camí de la vida (cf. Jn 14,6). Només ell ens condueix al Pare, origen i destí de tota creatura, de tot home, de tot cor. Recuperar la consciència que Crist és el Camí mentre camina amb nosaltres, acompanyant-nos, això és, fent-se'ns realment present.

Tot ha de partir sempre d'una mirada que el reconeix present. Present en el nostre cor, present en l'Església, en els sagraments, en la seva paraula, en el nostre proïsme, en el pobre. Aquest reconeixement és una mirada silenciosa. Tal com ho expressa la carta als Hebreus: «Així, doncs, també nosaltres, envoltats d'un núvol tan gran de testimonis, traguem-nos tot impediment, i el pecat que tan fàcilment ens subjecta, i llancem-nos a córrer sense defallir en la prova que ens és proposada. Tinguem la mirada fixa en Jesús, el capdavanter de la fe i el qui la porta a la plenitud» (He 12,1-2a).

Si no ens aturéssim mai, un segon només, a mirar en silenci Jesús, tot seria un pes inútil que ens fatiga en va. Com hem vist en l'escena del llac de Tiberíades: «Cap dels deixebles no gosava preguntar-li: "Qui ets, tu?", perquè sabien que era el Senyor» (Jn 21,12). Estan allà, en silenci, els ulls fets en ell, esperant la seva iniciativa. El crit de Joan —«És el Senyor!»— es converteix en reconeixement silencios i adorant del seu cor: no els calia parlar-li, preguntar-li res, perquè «sabien que era el Senyor».

És aquesta actitud la que permet a Jesús de manifestar-se encara més, de fer-se encara més present: «Jesús s'acostà, prengué el pa i els el donava. Igualment va fer amb el peix» (Jn 21,13). El silenci que sap mirar vers el Senyor ens obre al do de l'Eucaristia, total donació de Crist a l'home, que es deixa assimilar per nosaltres a fi que esdevinguem ell mateix.

Parlar d'ell

Aquest silenci fa possible que puguem parlar d'ell entre nosaltres. Els pastors, després d'haver-lo adorat, parlen d'ell a tots els presents: «En veure'l, van contar el que els havien anunciat d'aquell infant» (Lc 2,17). Els deixebles d'Emmaús dialoguen sobre allò que la presència i la paraula de Jesús han suscitat en l'íntim del seus cors (cf. Lc 24,32). Els apòstols parlen de Jesús a Tomàs (cf. Jn 20,25), i després a tot el món.

M'admira el poc que parlem de Crist en les nostres comunitats, com ens hem avesat a no parlar de la seva presència, de la seva paraula. És com si caminant plegats no ens recordéssim els uns als altres perquè caminem plegats i cap a on anem. Que bonic, en canvi, poder-nos transmetre la llum del Sol que orienta els nostres passos. Si algunes vegades hem perdut la pau dels cors i en les nostres relacions, és precisament perquè no ens ajudem prou a deixar-nos orientar per Crist a seguir el camí de la pau.

Fins i tot la Mare de Déu i sant Josep van tenir necessitat de ser ajudats i orientats pels qui contemplaven l'Infant i els parlaven d'ell. L'ancià Simeó, acollint Jesús en el Temple, exclama: «Els meus ulls han vist el Salvador que preparaves per presentar-lo a tots els pobles, llum que es reveli a les nacions» (Lc 2,30-32). I després parla de Jesús a Maria: «Aquest infant serà motiu que molts caiguin i molts s'aixequin a Israel; serà una senyera que trobarà contradicció...» revelant també el destí de la Mare en l'obra de Redempció del Fill: «i a tu mateixa una espasa et traspasarà l'ànima» (Lc 2,34-35).

Vet-ho aquí, estimats, em sembla que res no hi ha tan urgent per a nosaltres i per a la humanitat com posar al cor de la nostra vocació la mirada fixa en Jesucrist, el Sol que neix, i ser entre nosaltres i envers tothom testimonis d'aquesta Llum.

Que sigui aquest el do que ens oferim a nosaltres mateixos, a l'Església i al món, en aquest Nadal i sempre!

Fr. Mauro-Giuseppe Lepori
Abat General OCist